

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשלו

ערב שבת-קודש

פרשת ראה

כ"ח במנחם-אב ה'תשס"ח

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ח במנחם-אב ה'תשס"ח – ה' באלול ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ח במנחם-אב	ה' אישות פרק יז-יט.	ה' גזילה ואבידה פרק ו.	מל"ת רטב.
ש"ק	כ"ט במנחם-אב	פרק כ-כב.	פרק ז.	מ"ע ריב.
א'	ל' במנחם-אב	פרק כג-כה.	פרק ח.	מ"ע ריב.
ב'	א' באלול	ה' גירושין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רכב.
ג'	ב' באלול	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ע רכב.
ד'	ג' באלול	פרק ז-ט.	פרק יא.	מל"ת שנו.
ה'	ד' באלול	פרק יב.	פרק יב.	מל"ת שנו.
ו'	ה' באלול	פרק יג. ה' יבום וחליצה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יג.	מל"ת שנו. מ"ע רטז.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							ד' 72 לפני הזריחה	ד' 120 לפני הזריחה	
7.34	7.09.4	1.14	12.42	9.26	6.18	5.21	4.58	4.06	ו', כ"ח במנ"א
7.33	7.08.2	1.14	12.41	9.26	6.19	5.22	4.59	4.07	ש"ק, כ"ט במנ"א
7.32	7.06.9	1.13	12.41	9.26	6.19	5.23	5.00	4.08	א', ל' במנחם-אב
7.31	7.05.7	1.13	12.41	9.26	6.20	5.23	5.01	4.09	ב', א' באלול
7.29	7.04.4	1.12	12.40	9.26	6.20	5.24	5.01	4.10	ג', ב' באלול
7.28	7.03.2	1.12	12.40	9.26	6.21	5.25	5.02	4.11	ד', ג' באלול
7.27	7.01.9	1.12	12.40	6.27	6.21	5.26	5.03	4.12	ה', ד' באלול
7.25	7.00.6	1.11	12.39	9.27	6.22	5.26	5.04	4.13	ו', ה' באלול

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
ראה	6:31	7:43	6:46	7:45	6:38	7:45	6:48	7:44
שופטים	6:22	7:34	6:37	7:36	6:29	7:36	6:39	7:35

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il אינטרנט: ISSN 0793-7474

שמיטת החובות - על-ידי הנהגה לפני משורת הדין

הקב"ה משפיע לישראל בני, חיי ומזוני רוויחי מידו הרחבה, והשפעה זו היא בתורת הלוואה החייבת בפירעון • הפירעון צריך להיות מעין ההלוואה, ולדוגמה, כשהקב"ה מעניק בנים, הפירעון הוא שמחנכים אותם בדרך התורה והמצוות • כדי לשמט את החובות, יש להוציאם מיד בית-דין של מעלה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בתפלת המנחה שלפניה. אבל באמת יש לפרשת השבוע שייכות גם לימים שלאחרי השבת, כאשר השפעת השבת נמשכת גם לימות השבוע שלאחריה.⁴

השייכות שיש לשבת עם הימים שלאחריה, הנה בפרטיות, הוא עם שלשת הימים שאחרי השבת, היינו עד יום ד', שלכן מבדילין על הכוס עד יום ד',⁵ אם שכח ולא הבדיל מקודם. ובכללות, יש לשבת שייכות עם כל ימות השבוע שלאחריה.⁶

נוסף על זה, שבת מברכים החודש, המביאה ברכה והמשכה לכל החודש.⁷ וכן הוא בנוגע לקריאת

א. פרשת! השבוע שקוראים בתורה בשבת, יש לה שייכות עם הזמן בו היא נקראת,² וכידוע³ פתגם רבינו בשם אדמו"ר הזקן (בעל התניא והשולחן ערוך): צריך לחיות "לפי הזמן", כלומר, לפי תוכן פרשת השבוע.

הגם אשר לכאורה משתייכת פרשת השבוע לימים הקודמים לשבת, שכן מתחילין בקריאתה

(1) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר באידיש (ונרפס בהוספות ללקו"ש ח"ב ס"ע 626 ואילך). וגם בלה"ק. - כ"ק אדמו"ר הורה שהתלמידים יחזרו תוכנה של שיחה זו בכתב-כנסיות (כדלקמן ס"ז). כמו כן שלח העתקה משיחה זו לכו"כ ע"מ לפרסמה במקומותיהם (ראה לדוגמא: אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר ח"ו ע' רצב; רצה; רצו; שלו; שלט; שמא; שמח. חכ"א ע' קסט).

במהדרה זו ניתוספו בהערות כמה פרטים (מלבד ציוני מ"מ) - מרשימה בלתי מוגה.

(2) ראה גם של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א), וז"ל: "המועדים של כל השנה . . . בכולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן כי הכל מיד ה' השכיל".

(3) ראה קונטרס ביקור שיקאגא ע' 7 (סה"ש תש"ב ע' 29). נעתק ב"היום יום" ב חשוון.

(4) ויש להביא ראיה לדבר - ע"פ הירוע שששת ימי בראשית הם כנגד ששה מדות ויום השבת הוא כנגד מידת המלכות, וגם לפני ששת ימי בראשית הי' ענין של שבת - כנגד מוחין, שמהם נמשכים המדות, ששת ימי בראשית (מהנחה בלתי מוגה).

(5) טושו"ע או"ח (ואדה"ז) סרצ"ט ס"ו (ס"ח).

(6) ראה זח"ב סג, ב. פח, א.

(7) כי, "ראש חודש" כולל את כל ימי החודש (ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, סע"א. ובכ"מ), וכיוון שיום השבת כולל את

התורה בשבת זו - שיש לה שייכות להבא, לכל החודש כולו.

ב. יש שייכות⁸ שהיא רק במקצת, ויש שייכות מרובה יותר, ויש שייכות שהיא - לגמרי. בקריאת התורה בשבת זו דהאי שתא, הנה פרשת שמיתה שקראנו היום יש לה שייכות יתירה לזמננו.

בכל שנה קוראים בשבת מברכים חודש אלול (או ראש חודש אלול) את פרשת ראה, ובמילא גם פרשת השמיתה שבה. אבל בשנה זו יש לפרשה זו שייכות יתירה, כיוון ששנה זו היא שנת השמיתה, כפסק ההלכה.

ג. כבר דובר¹⁰, על-פי האמור בשל"ה¹¹, אשר התורה מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים, זאת אומרת, אשר כל עניין שבתורה ישנו כמו שהוא ברוחניות ובעניינים רוחניים, ובדרך השתלשלות ירד ונשתלשל גם בגשמיות, כנגלה שבתורה כפשוטו.

כשם שהוא בכל העניינים שבתורה, כן גם בנוגע לדיני שמיתה. דינים אלו ישנם כמו שהם ברוחניות, היינו בעולמות עליונים, וגם למטה בעבודה בנפש האדם, ובדרך השתלשלות ירדו ונשתלשלו בגשמיות כפשוטם.

בכדי להבין דיני שמיתה כפי שהם ברוחניות, ובעיקר בעניינים הנוגעים לנו בייחוד, בעבודה בנפש האדם - הנה, אילו זכינו, היינו יודעים את העניין כמו שהוא ברוחניות, וממנו היינו למדים איך הוא בגשמיות¹², אבל כיוון שלא זכו, צריך ללמוד העניין כמו שהוא בגשמיות, וממנו נלמד איך

כל ימי השבוע שביניהם גם ר"ח, נמצא שכל ימי החודש, הכלולים בר"ח, כלולים ביום השבת (מהנחה בלתי מוגה).
 (8) מתאים לזה שלכל דבר יש ראש, תוך, סוף - סת"ר. ראה פרדס ש"ב פ"א.
 (9) בשנים שיום א' דחג הפסח חל בשבת.
 (10) שיחת ש"פ מטות-מסעי, מבה"ח מנחם-אב ס"ג (לעיל [תור"מ תשי"ב ח"ג] ס"ע 94 ואילך. לקו"ש ח"ב ע' 363).
 (11) יג, ב ואילך. וראה גם קסא, א ואילך.
 (12) ראה תניא אגה"ק סכ"ו בסופו. ביאורו לאדהאמ"צ וישלח (יט, סע"ד ואילך).

הוא ברוחניות.

ד. בדיני שמיתה, הנה עניינם בכללות הוא, כי שנת השמיתה משמטת כל החובות. ושני דינים עיקריים בזה:

(א) זמן השמיתה - ששמטת כספים היא בסוף השנה¹³, ברגע אחרון של השנה, ובמילא משמטת גם החובות של שנת השמיתה עצמה.

(ב) המוסר שטרותיו לבית-דין אין שמיתה חלה עליהם¹⁴. וזהו יסוד תקנת פרוזבול¹⁵: כשראו חכמים שבני אדם נמנעים מלהלוות איש לרעהו מיראת הפסד החוב בשנת השמיתה, תקנו פרוזבול, אשר אז לא חלה עליו שמיתה, כיוון שפרוזבול ענינו מסירת שטרותיו לבית-דין.

וכמו שהוא בגשמיות, היינו ששנת השמיתה משמטת החובות, על-פי שני הפרטים העיקריים הנ"ל, כן ישנם כל העניינים ברוחניות ובעבודת האדם. ויתבאר להלן.

ה. איתא במשנה אבות¹⁶: "החנות פתוחה והחנווני מקיף והפנקס פתוח והיד כותבת וכל הרוצה ללוות יבוא וילווה".

הבורא יתברך נותן לכל אדם מישראל כוחות ואפשריות לבני חיי ומזוני רויחי - הכול בתור הלוואה, "כל הרוצה ללוות יבוא וילווה". והשם יתברך גובה הלוואה זו, כמאמר רז"ל¹⁷ "גבי דיליה", כי "הפנקס פתוח", והחנווני נאמן על פנקסו¹⁸.

- יש אשר, על-פי היתר עסקא, גובין יותר ממה שהלוו, וכמו שמבאר כ"ק מו"ח ארמו"ר במאמרו דיבור-המתחיל טעמה כי טוב סחרה, ה'תש"ט¹⁹. - זאת אומרת, אשר השם יתברך משפיע לישראל

(13) ערכין כה, ב.

(14) שביעית פ"י מ"ב.

(15) שם מ"ג ד.

(16) פ"ג מט"ז.

(17) ראה ירושלמי תענית פ"ב סוף ה"א. ד"ה כל המרחם ה'תש"ט פ"ד (סה"מ תש"ט ע' 11).

(18) ראה שבועות רפ"ז. רמב"ם הל' מלוה ולוה פט"ז ה"ה ואילך.

(19) סה"מ תש"ט ע' 27 ואילך.

ו. אבל, גלוי וידוע להשם יתברך מהות הלווה, כי צריך להלוותו ולהוסיף להלוותו, ולבסוף לא תמיד יוכל הלווה לסלק את חובו, לפיכך נתן (הקב"ה) לישראל שנת השמיטה, המשמטת כל החובות. ענינה של שמיטה הוא כמו שנאמר²⁶ "ושבתה הארץ שבת להוי'", כלומר, שבתה והפסקה מארציות וחומריות כדי להירבק בהוי', בדוגמת לעתיד לבוא

בני חיי ומזוני ריחי מידו הרחבה, והשפעה זו נקראת הלוואה - והלוואה תרתי משמע: (א) מלווה להוצאה ניתנה²⁰, שלא כשאלה. כי בשאלה חייב השואל להשיב השאלה בעין, מה שאין כן מלווה להוצאה ניתנה, כלומר, שכל העניינים שמשפיע השם יתברך ניתנו להוצאה בפועל. (ב) מלווה צריך פירעון, שלא כמתנה. מצד זה שישראל הם בניו יחידיו של הקב"ה²¹, לא רצה אשר

כשעושה חשבון כללי ורואה אשר לווה ולווה ואפילו בשנת השמיטה - נופל ברוחו ואומר נואש ה'... באה התורה ופוסקת: שביעית משמטת בסופה

- "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"²⁷. הפסקה ממדתו הקודם ולהיות לאיש אחר - זהו משמט החובות הקודמים²⁸.

ז. סוחר, יש לו זמנים קבועים לעשות בהם חשבונותיו, כדי לדעת מצב עסקיו. אם יעסק בחשבונות תמיד לא יבוא לידי מסחר. אלא - בגמר היום עושה סך הכול מהמסחר שבו ביום, בסוף השבוע, בסוף החודש - עושה חשבון מעסקיו שבאותו זמן. ובסוף השנה - חשבון כללי ממסחרו

צינורות ההשפעה, כי, מצדו של הקב"ה נמשכה כבר ההשפעה ומוכנה עבורו בכל שעה, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו - "כל הרוצה ללוות יבוא וילוה" - לתקן את צינורות ההשפעה, ואז יקבל את ההשפעה למטה, וכיוון שכן, צריך הוא לפרוע גם עבור השפעות אלו שעדיין לא נמשכו למטה (מהנחה בלתי מוגה).

(26) בהר כה, ב.
(27) תמיד בסופה. וראה רבנו בחיי ר"פ בהר. סה"מ צ"ה צ"צ מצות קדושת שנת השביעית (דרמ"צ לה, סע"א ואילך).
(28) ובפרטיות יותר: בשמיטה ישנם ב' ענינים: שמיטת קרקעות ושמיטת כספים. ושייכותם זל"ז בעבודת האדם - שע"י שמיטת קרקעות, שהאדם משתחרר מעניינים ארציים, אזי נעשית שמיטת כספים, השמטת החובות (מהנחה בלתי מוגה).

השפעתו תהיה בדרך "נהמא דכסופא"²², אלא בתור הלוואה.

ופירעון החוב, צריך להיות כדוגמת ועניין ההשפעה, כל השפעה לפי ענינה: כשהשם יתברך משפיע בנים - הפירעון הוא מה שמחנכם בדרך התורה והמצוות, כרצון הבורא יתברך. כשהשם יתברך משפיע חיים ארוכים וחיים בריאים ושלימים - צריך לזכור כי "ימים יוצרו ולא אחד בהם"²³, כל יעבור יום אחד לבטלה; כל יום ויום צריך להיות מלא וגדוש תוכן המתאים לו על-פי שולחן ערוך. כשהשם יתברך משפיע מזוני ריחי - צריך לתת מעשר או חומש לצדקה. "מלווה ה' חונן דל"²⁴. ובגלל זאת משפיע השם יתברך ברכה בשאר ארבעת החלקים, כדי שהחלק החמישי יגדל יותר²⁵.

(20) כתובות פד, א. קידושין מז, א.
(21) ראה כש"ט (הוצאת תשנ"ט) הוספות סק"ז. וש"נ.
(22) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד. ובכ"מ.
(23) תהלים קלט, טז. וראה זח"א רכד, א. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 273. וש"נ.
(24) משלי יט, יז.
(25) ויש להוסיף, שפרעון החוב צ"ל לא רק עבור ההשפעות שנמשכו למטה בפועל, אלא גם עבור ההשפעות שלא נמשכו למטה באשמת האדם שע"י הנהגתו קלקל את

עליו להשתדל אשר יבואו ענייניו לפני ה"יחיד"
- הבורא יתברך, יחידו של עולם.

עליו להשתדל אשר לא יתנהגו עמו מלמעלה
על-פי דין, אלא לצאת מהגבלות מידת הדין, אשר
אז אין לו דין ודברים עם הבית-דין של מעלה,
אלא עם הבורא יתברך עצמו, ובמילא יושטמו כל
חובותיו.

וזהו גם כן אחד מהעניינים במה שאומרים
אנו בתחילת סליחות: "לך ה' הצדקה ולנו בשת
הפנים גו"³⁵ ולא במעשים באנו לפניך" - כיוון ש"לנו
בושת הפנים", הרי מוכרח להיות "לך ה' הצדקה",
שלא יתנהגו עמנו על-פי שורת הדין של בית-דין
של מעלה, אלא השם יתברך ישתמש במידת הצדקה
שלו, ומלפניו - יחידו של עולם - יצא משפטנו³⁶.

ט. מדותיו של הקב"ה הן מידה כנגד מידה³⁷, ולכן,
כדי לפעול שיתנהגו עמו שלא על-פי דין, שלא
ימצאו ענייניו בבית-דין של מעלה, אלא יתנהגו
עמו לפני משורת הדין, ומלפניך³⁸, דווקא, משפטו
יצא, מלפני יחידו של עולם - צריך גם הוא, בחייו
ובהנהגותיו, לצאת ממידת הדין וההגבלה, מסדר
ההשתלשלות שלו, ולייחד כל ענייניו עם יחידו
של עולם.

שלשה עמודי עולם הם. על שלשה דברים
העולם - העולם הגדול, והעולם הקטן זה האדם³⁹
- עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים⁴⁰.
צריך אפוא להשתדל לייחד כל שלשת העניינים ישר
עם יחידו של עולם:

צדקה - קו הגמילות חסדים - ליתן לפני משורת
הדין, מבלי להתחשב עם חשבונות של מעשר וחומש
שעל-פי דין⁴¹; צריך לעזור לבן ישראל או בת ישראל
הנצרכים בלי הגבלות. ובפרט מצד ההתאחדות של

במשך כל השנה²⁹.

כן הוא גם ברוחניות. בכל יום³⁰ צריך לעשות
חשבון הנפש בקריאת שמע שעל המטה על מעשי
היום; בערב שבת³¹ - על השבוע; בערב ראש חודש
- על החודש. כל זה הוא חשבון פרטי, חודש אלול
הוא חודש החשבון, בו עושים חשבון כללי, מכללות
מעמדו ומצבו במשך כל השנה כולה²⁹.

- חשבוננו של חודש אלול עצמו, הוא, כמאמר כ"ק
מו"ח אדמו"ר³²: "ב יום אשר מיום ח"י אלול עד ראש
השנה צריך לעשות בהם חשבון השנה העברה, יום
לחודש יום לחודש, ובערב ראש השנה הוא יום חשבון
חודש אלול -

כשעושה את החשבון הכללי ורואה אשר לוהו
לווה ואפילו בשנת השמיטה, לא די שלא סילק
חובותיו של שנים הקודמות, אלא עוד הוסיף חובות
בשנה זו - הרי נופל הוא ברוחו ואומר נואש ח"ו.

לפיכך באה התורה ופוסקת: שביעית משמטת
בסופה, ברגע אחרון שלה. ויש לו עוד פנאי להשתדל
לשמט חובותיו מהשנים הראשונות ומשנת השמיטה
גופא.

ברם רוצים חכמינו ז"ל, וכל אדם עליו להתאמץ
לעשות כן - לסלק חובותיו, ולא לסמוך על
השמיטה לשמטם, וכמאמר המשנה³³: "המחזיר חוב
בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו". אבל, לכל הפחות
צריך להשתדל, אם אין לו במה לשלם, אשר שביעית
תשמט חובותיו³⁴.

ח. בכדי ששביעית תשמט החובות, צריך
להוציאם מהבית-דין של מעלה, כי, כנ"ל, המוסר
שטרותיו לבית-דין אין שביעית משמטת אותם.

(29) ראה גם שיחת ש"פ ראה ה'שית ס"ב (תורת מנחם
- התוועדות ח"א ע' 175).

(30) ראה קונטרס התפלה פ"א.

(31) ראה תניא אגה"ת פ"י.

(32) קונטרס ח"י אלול ה'תש"ג ע' 42; 44 (סה"ש תש"ג ע'
177; 179).

(33) שביעית פ"י מ"ט.

(34) ובפרטיות יותר: בנוגע לסילוק החוב - תהי' ההשתדלות
("דורכשפארן") בעשרת ימי תשובה, אבל העבודה
דחודש אלול היא - שהשביעית תשמט החובות (מהנחה
בלתי מוגה).

(35) דניאל ט, ז.

(36) פיוט "אל תבוא במשפט עמנו" (סליחות לערב ר"ה).

(37) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

(38) ראה קונטרס "בד קודש" פ"ז.

(39) תנחומא פקודי ג. זח"ג לג, ב. ועוד.

(40) אבות פ"א מ"ב.

(41) ראה תניא אגה"ת פ"ג. אגה"ק ס"י.

מידו הרחבה, בני חיי ומזוני רויחי, והשפעה זו היא בתורת הלוואה, זאת אומרת, שצריך לפרוע הלוואה (השפעה) זו על-ידי: חינוך כשר של הבנים והבנות, סדר חיים מתאים לתורה ומצוות, צדקה מההכנסה כרצון הבורא יתברך.

(ב) כל מי שלא שילם חובו - נותן השם יתברך שנת השמיטה שהיא משמטת החובות, הן החובות מהשנים הקודמות, הן החובות משנת השמיטה גופא. (ג) אבל, בכדי אשר השביעית תהא משמטת, צריך להוציא ענייניו מרשותו של בית-דין של מעלה, ולמסור כל החובות להשם יתברך בעצמו, יחידו של עולם.

(ד) את זה יפעל על-ידי שיתנהג בעצמו לפני משורת הדין בכל שלשת הקוין דתורה עבודה וגמילות חסדים, ככוונה יחידה - שיזכה למלא רצון יחידו של עולם.

(ה) מי שעדיין לא הגיע לכך, לא יתיאש ח"ו, באשר רגע אחרון של שמיטה הוא המשמט. בשעתא חדא ברגעא חדא⁴⁸ יכול לעשות תשובה, "ושבת"⁴⁹ עד ה' אלקיך"⁵⁰, אשר הוא יתברך דווקא משמט כל החובות, והוא דווקא⁵¹ הנותן לשנה הבאה בני חיי ומזוני רויחי, כתיבה וחתומה טובה, בטוב הנראה והנגלה.

(מהתוועדות ש"פ ראה, מברכים החודש אלול ה'תשי"ב. תורת מנחם - התוועדות תשי"ב ח"ג (ו) עמ' 148-155, בלתי מוגה)

48) ראה זח"א קכט, א"ב. קידושין מט, ב. ע"ז י"ד, ב.

49) נצבים ל, ב.

50) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ו. לקו"ת דברים כו, א. ד"ה אמר רשב"ג ה'תר"ץ (סה"מ קונטרסים ח"א קיח, א ואילך). ובכ"מ.

51) כי בני חיי ומזוני לאו בזכותא (כבית-דין של מעלה) תליא אלא במזלא (התלוי ברצון השי"ת עצמו) תליא (מו"ק כח, א. זח"א מג, ב. שם רנו, ב. ובכ"מ). - ולכן מתפללים על בני חיי ומזוני, הגם שלא בזכותא תליא, כי ע"י תפלה להשי"ת בעצמו, על-ידי תשובה וטל תורה, יכולים לשנות המזל (תוספות שבת קנו, א. ראה ג"כ תענית כה, א. ביאורו (לאדהאמ"צ) פ' וירא (יא, ג ואילך). המשך מים רבים תרלו"ו פקע"ד. קונטרס "חנוך לנער" בסופו (ע' 48). עיי"ש.

יחידה שבנפשו הוא עם יחידה שבנפש הזולת⁴². תפלה - קו העבודה - יתפלל לא על צרכיו הגשמיים מצד עצמם, אלא⁴³ שתינתן לו מנוחה מדאגות וטרדות בכדי שיוכל לקיים ציווי יחידו של עולם, ולמלא השליחות של ירדת נשמתו למטה. תורה - ילמד לא כדי להראות שתורתו מרובה משל חברו, גם לא לרוות תשוקתו לשכל וחכמה, שהרי התורה "היא חכמתכם ובינתכם (אפילו) לעיני העמים"⁴⁴, ואפילו לא כדי לידע את המעשה אשר יעשה, כי, כל זה הוא מדידה וסדר השתלשלות⁴⁵, לימוד לשם תכלית, לו יהי תכלית נעלה ביותר, אלא לימודו יהיה לקיים מצות הוי' אחד אשר נתן לנו תורה אחת.

אם ככה יעשה, יוצא הוא מגדר מדידה וסדר השתלשלות, אינו עומד עוד בבית-דין של מעלה. "חבוקה וחבוקה בך כו' יחידה ליחדך"⁴⁶, ברשות יחידו של עולם.

ואז נשמטים כל חובותיו.

ומכיוון שאין עליו עוד חובות - שוב נאמן הוא, ונותנים לו מכאן ולהבא הלוואה בכל המצטרך.

י. הבחורים הלומדים או נואמים בבתי כנסיות, גם הרבנים שובי"ם וסתם בעלי-בתיים - עליהם למסור העניין הנ"ל ברבים בבתי הכנסת.

אשתקד נמסר עניין ערי מקלט⁴⁷, ותקוותי שנקלטו הדברים והביאו תועלת. עתה בשנת השמיטה ימסרו עניין שמיטה, ובטח גם זה יביא תועלת.

אין להרבות בדברים; ימסרו בקיצור נקודות אלו: (א) השם יתברך משפיע לכל אדם בישראל,

42) ראה תניא פרק לב בתחלתו.

43) ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ט. טושו"ע או"ח סרל"א.

44) ואתחנן ד, ו.

45) ראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' עג-עד. וש"נ.

46) נוסח הושענות דיום ג' דהה"ס.

47) שיחת ש"פ עקב, מבה"ח אלול דאשתקד (תורת מנחם - התוועדות ח"ג ע' 285 ואילך. לקו"ש ח"ב ע' 263 ואילך).

מתקיעת שופר באלול באים לחרדה דלעתיד לבוא

תקויים הבקשה "תקע בשופר גדול לחרותנו"

...והיירצון שבכל האמור לעיל יהיה העניין ד'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" - קיום כל העניינים האמורים בפועל ממש, החל מראש-חודש אלול, והמשכו בכל ימי חודש אלול. וההתחלה בזה - המנהג דתקיעת שופר החל מראש-חודש אלול, שב"ראש-חודש אלול אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה. . והעבירו שופר במחנה. . לכן התקינו חז"ל שיהיו תוקעין בראש-חודש אלול בכל שנה ושנה, וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו".

[...] והעיקר - שמהחרדה דתקיעת שופר באים לחרדה דלעתיד לבוא - דמכיוון ש'ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו', אזי תהיה חרדה גדולה שתפעל "לבוא בנקרת הצורים ובסעיפי הסלעים מפני פחד הוי' ומהדר גאונו" (כמבואר בתניא).

ואז יהיה גם העניין דתקיעת שופר בתכלית השלימות - "תקע בשופר גדול לחרותנו", היינו, לא רק שופר סתם, השופר דראש-השנה (שלמעלה מהשופר דחודש אלול שאינו אלא מצד מנהג ישראל), אלא "שופר גדול", וכמבואר בפרקי דרבי אליעזר ש"השופר גדול" דלעתיד לבוא הוא בקרן ימין דאילו של יצחק, "קרן של ימין הוא גדול משל השמאל ועתיד לתקוע בו לעתיד לבוא בקיבוץ של גליות, שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול", כמבואר בארוכה בהמשך הידוע של אדמו"ר מהר"ש ("לכתחילה אריבער"). ומכיוון שאין מעכב בידו - הרי תיכף ומיד "יתקע בשופר גדול", ובדרך ממילא בטלה השאלה "עד מתי", מכיוון ש"לא עיכבן המקום כהרף עין", היינו, ש"כהרף עין" מתקיימת הבקשה "תקע בשופר גדול לחרותנו", חירות וגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחת ר"ח אלול ה'תשמ"ז - 'התוועדות' תשמ"ז כרך ב' עמודים 305-306 - בלתי מוגה)

משיח הפרטי עדיין לא בא!

...ובפרט - בחודש אלול, כאשר המלך נמצא בשדה, ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, כלומר: הקב"ה יודע אמנם שהוא נמצא ב"שדה" ובלבושי שדה. - שהרי למרות שלובש "זיידענע זופיצע", ועושה מה ש"חסיד", "תמים" ו"תמים שבתמימים" צריך לעשות, מכל-מקום, לפי ערך המעמד ומצב שדורשים ממנו, נמצא הוא ב"שדה"! וראיה לדבר - שמשיח צדקנו עדיין לא בא, ואילו היתה הנהגתו כדבעי ליה למיעבד, היה זוכה להיות אותו "צדיק אחד" שעל-ידי עבודתו בא משיח צדקנו, כד"איתא בתיקונים שאפילו אם היה צדיק אחד חוזר בתשובה שלימה כדורו היה בא משיח"! בנוגע לאחרים - יכול לעשות חשבונות כו', אבל בנוגע לעצמו, הרי ידע בנפשיה שמשיח הפרטי שבנפשו עדיין לא בא! ... -

ואף-על-פי-כן, יוצא הקב"ה ל"שדה" ומקבל את פניו בסבר פנים יפות, ומראה לו פנים שוחקות, ולכן פשיטא שהנהגתו ביחס אל הזולת צריכה להיות באופן כזה.

(משיחת ש"פ כ"תבוא תשד"מ, התוועדות תשד"מ ח"ד עמ' 2552, בלתי מוגה)

שליחות המרכז לענייני חינוך

שליחות הבחורים בזמן הקיץ, שהחלה בזמן הרבי הרי"צ ואחר-כך על-ידי הרבי - פעלה תהפוכות בתחום היהדות בקהילות ישראל נידחות ובלב אנשים פרטיים • מקוואות, מוהל, בשר כשר, מבצע תפילין, נרות-שבת-קודש ועוד - אלה מקצת הדברים שנדרשו אליהם, ובמקביל - גם כינוס תורה מרשים בישיבת אור אלחנן • ועל נערה שהתחרטה מכוונתה להמיר את דתה ר"ל

ליטול חלק בשליחות זו, ומה גם שעלידי זה הרי הוא מוציא ידי-חובתם את מי שנשארים בבתי-הם. באותה הזדמנות מגדיר הרבי את הנסיעה "כדי לפעול בירור הניצוצות כו', שזהו גם עניין של פדיון שבויים".

הרשימה שלפנינו מבוססת על רשימותיו של הרה"ת ר' אהרן אליעזר שי' צייטלין (משלוחי הרבי לצפת), שזכה להימנות עם הקבוצה הרביעית של התלמידים השלוחים לאוסטרליה (בשנים תשל"ג-תשל"ה).

מבהיל הדבר שאין אף מוהל אחד מומחה

נפתח במכתבו של הרב חודוקוב, שתצלומו מובא בזה. המכתב נכתב להרה"ת יוסף שי' קרמער (משלוחי הרבי לאה"ק, וכיום שליח ומנהל מוסדות חב"ד בטבריה) ובו מתייחס הרב חודוקוב לפעולות

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ הנהיג את הסדר "שבזמן הקיץ, במשך שבועות אחדים, נוסעים הבחורים, וגם קצת מהאברכים, לבקר במקומות שונים בארצות-הברית, וגם מחוצה לה, ומדברים שם אודות ענייני יהדות, תורה ומצוות בכלל, וגם אודות ענייני חסידות והפצת המעיינות בפרט", כפי שהתבטא הרבי ב"ג תמוז תשי"ט (תורת מנחם כרך כו עמ' 126).

שנה אחרי-כך, ב"ב תמוז תש"כ (שם כרך כה עמ' 217), מגדיר הרבי את השליחות הזו כך:

לשלוח שלוחים בימות הקיץ לבקר בריבוי מקומות של מושבות בני-ישראל, שכן בעת הביקור זורעים דברי התעוררות, דבר-תורה או מעשה טוב, שמזה תהיה אחר כך צמיחת תבואה או אילן עושה פירות - יותר מוקדם או יותר מאוחר. אבל ברור שתהיה צמיחת פירות.

שליחות זו - יתבטא הרבי אחר כך (שם עמ' 263) - היא עניין כללי. . . ולכן צריך כל אחד ואחד

קרעמער - מעלבאָרן

HYcclmth 3-8250

Cablem LUBAVITC

מזכירות
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליובאוויטש
SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, כ"ג מנחם אב השל"ד
ברוקלין, נ.י.

להאברך יוסף שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבך מי"ד מנ"א בשאלתך בנוגע להדולרים, הנה
בשנה זו ומטעמים המיוחדים בנוגע להפעלות דקיץ זה, יוכלו
התלמידים שיחיו שהשתתפו בהנסיעות לנזוילאנד לקבל את הדולרים
(שנניה עבורם כאן, או לשלוח להם, כפי רצונם).

ה"ח על הדו"ח מהנסיעה וקטעי העתושים שהיו מצורפים
להדו"ח הנ"ל, ונא למסור תודתנו לכל המשתתפים בהנסיעה הנ"ל.
ובטח ימשיכו לזמן-וכאנפן המתאים-אח הקשר עם הקהילות
שביקרו בכלל, ועם האנשים הפרטיים שזקוקים להתענינות מיוחדת
בפרט.

ואגב, הערות אחדות - לאחר קריאת הדו"ח במרוצה עכ"פ:

א) נא לבקש את רבני אנ"ש שיחיו במעלבאָרן להתעניין במה
שכותבים אחט נידון המקוה באוקלאנד, אשר לפי דברי הפרעזידענט
דהתם זקוק המקוה לתיקונים. ולו יהא אפילו שהמדובר הוא ע"ד
תיקונים חיצוניים של הבית וכדומה, הלא יש לעוררם ולעזרם בזה,
ומכש"כ אם נוגע זה לעצם המקוה שיהי' מדויק ע"פ ההלכה.

ב) כמו"כ מבהיל הדבר שלפי דבריהם אין בנוזילאנד אף מוהל אחד
מומחה, והתוצאות מזה וכו'. ובטח חודיעו גם זה להרבנים הנ"ל
ולבקשם להתעניין בזה חומ"י.

אם נוגע זה לעצם המקוה שיהיה מדויק על-פי
ההלכה, כותב הרב חודוקוב. כמו"כ, על בעיות
שונות שהעלו בדו"ח, כגון מקומות בהם אין מוהל
או מקוה או בשך כשר - מייעץ ומדריך אותם הרב
חודוקוב מה וכיצד לעשות.

שעשו השלוחים בניו-זילנד.
המכתב מגלה על ביקורם באוקלאנד, על הצורך
בסידור המקוה-טהרה שם כראוי. ולו יהא אפילו
שמדובר על דבר תיקונים חיצוניים של הבית
וכדומה, הלא יש לעוררם ולעזרם בזה, ומכל שכן

ג) ע"ד המחגרים מרוסיה, טוב ליעץ להעוסקים בזה שם להשקמש בהחומר לקריאה ולימוד שבשמה הרוסיה שנמצא בידי העוסקים בזה באהקה"ו. (להפנותם לצאגו"ח המרכזית דההט, או להנהלת "שמיר", אגודת האקאדעמאים שומרי חומ"צ מרוסיה שגרים כעת באהקה"ו. הכתובות להנ"ל רשומה לקמן, או אולי להפנותם גם להאיגוד מאנ"ש שיחיו בנויארק שעוסקים כאן. לטובה עולי רוסיא בכלל ולחנוך ילדיהם בפרט. גם כתובת ז"ל רשומה לקמן.)

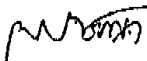
ד) ע"ד המשפחה לואיס (ע"י 12 של הדו"ח) שהתחננו לפניכם לעזור להם לשמור ילדיהם שיחיו מנשואי הערובת ח"ו, הנה באט הם בגיל לימוד בספר תיכוני וכדומה אולי אפשר להשפיע עליהם ולעזור להם שיסעו ללמוד למקומות כאלה אשר יש תקוה שבעזרהש"ח יתחנכו עמה"ק.

ה) ע"ד העיר ק.ש., מנהיל הדובר שאיך שם מקוה כלל. ובלי שום מניעה ועיכוב יש להתעניין לבנות שם מקוה. ואולי הוסיף למסור בקשתי להרה"ח ש"י גוסניק שמכיון שיש לו בכך הזקה להתעניין בהקהילות הנדחות שיואל לקמור בראש המבצע הזה. וח"ה לו למפרע.

ו) וכן בנוגע שאיך שם איטליז בשר כשר. הנה מכיון שאחידים מהחושבים שם מקבלים בשר כשר מוועלינגטאן, מרוע לא יוכלו לסדר אשר ישלחו בשר לכל חושבי העיר, כל זמן שאינה באפשרות לפתוח איטליז כשר מיוחד על אחר.

כפי המדובר לעיל הפסתי רק בקצת פרטים מהכתוב בהדו"ח, אבל אהם מצרכם ובהשחפוחם של עסקני אנ"ש שיחיו על אחר בטח תתענינו בכל הנוגע לטובתם של הקהילות שבקרחם בכלל ובהנוגע לכל האנשים הפרטיים שהקשרתם אהם בפרט.

בטח יודיעונו מכל הנעשה בזה ות"ח ת"ח לבל העוסקים בזה.

בברכת כט"ס

 הרב ח.מ.א. ח.ח.ח.

צעירי אגודה חב"ד
 ח.ד. 4446
 חל אביב

כיבוש רוחני בשלושה וחצי שבועות

הזמינו אנשים שיבואו להניח תפילין וליתן להם נש"ק כו', ואחד עמד בצד השני של הרחוב - מול הסנטר - עם שולחן והניח שם תפילין לאנשים וחילק נש"ק וכו'. גם ביקרנו מחני קיץ ומחני יומי, וכן בקרנו בכמה בתים, וגם סידרנו כינוס תורה כדלקמן...

"...בהשתדלותנו היה מניין בכל בוקר (בכלל אין שם מניין בבוקר רק כמה פעמים במנחה ומעריב) וכמה פעמים היו שני מניינים, ועל-פי רוב משכנו אנשים מהרחוב לצרפם למניין כו'. ולמדו עניין בחסידות קודם התפילה ואחר כך כולם נתנו צדקה

עם סיום שליחותם בישיבה באוסטרליה נפל בחלקם לנסוע לשליחות הקיץ בלוס-אנג'לס, קליפורניה. הנה קטעים מהדו"ח שמסרו לרבי בסיום השליחות, וממנו אפשר ללמוד מעט על פעילות ייחודית זו:

"...כמה מאיתנו הלכו בטנג [=המבצעים] לשכונות שונות, וכמה מאיתנו עמדו אצל החנות - הסנטר [=בית הכנסת של הרב נפתלי אסטולין],

שש מהם ושנים מליובאוויטש . . . ובדרך כלל נדרך בטוב ועשה רושם וכו'.

"חזרנו דא"ח בבתי כנסיות בשבת קודש בין מנחה למעריב, ומצורפת בזה הרשימה מחזרת דא"ח".

הדרו"ח מספר עוד על הדפסת חומר על המבצעים במיוחד עבור תושבי לוס-אנג'לס, על חלוקת חומר רב בהזדמנויות שונות, חלוקת קופות צדקה, ושקיות עם פמוטות, נרות וגפרורים לנשים ובנות, הנחת תפילין בכמויות ומכירת מזוזות, ושיחות על יהדות עם אנשים רבים.

הצלת נפש מישראל

בתוך הדרו"ח גם אפיזודה מעניינת:

"..הרבה מהם כבר ידעו מחב"ד והתפעלו במאוד לראות שיש חב"ד כאן גם-כן. כמה אמרו שידברו אודות נש"ק וכו' בשוכם אל מקום מגוריהם. נערה אחת, שהיה בדעתה להמיר דת רחמנא-ליצלן, עברה אצל הסנטר, ואחר שדיברנו איתה אמרה שפעלנו עליה שלא להמיר...".

ברו"ח גם רשימה ארוכה של ספרי יהדות וחב"ד בלשון הקודש ובאנגלית, שלקחו השלוחים עמם מניו-יורק עבור הפצתם. המשך יבוא בע"ה.

ואחר כך תפילה ואחר-כך עניין בנגלה. ובמנחה עשינו כל העניינים עוד הפעם, כי בכלל בכל פעם באים אנשים אחרים...

"עשינו סיום בכל ערב משך התשעה ימים קודם מנחה בסנטר, ובכל פעם השתתפו כמה אנשים שונים, אמרנו לחיים אחר הסיום וניגנו ניגון של ציון במשפט וגם רקדנו...".

הסיומים היו בעיקר על-ידי חברי הקבוצה שמנתה שישה בחורים, והם: גבריאל מרזל, אהרן אליעזר צייטלין, יוסף קרעמר, אלכסנדר קרליבך, יונה וייס, ישראל ביסטמסקי. בין המסכתות שסיימו: גיטין, הוריות, מכות, מועד קטן ועוד.

כינוס תורה מרשים

"הדפסנו מודעות באנגלית ותלינו אותן בבתי-כנסת, היה לנו בסך הכול רק עשר תלמידים. בתשעה ימים . . . למדו בהתמדה גדולה..

"אחד מאיתנו הלך כמה פעמים לשיבת אור אלחנן ללמוד עם אחד חסידות, ואחד מאיתנו למד כמה פעמים . . . בלילה עם קבוצות שונות.

"סידרנו שיהיה כינוס תורה, והתקיים בלילה שישי . . . בשיבה שבעיר - אור אלחנן, השתתפו לערך 25 תלמידים ובעלי-בתיים . . . היו שם מישיבות שונות, וסך הכול אמרו [=נאמו] שמונה,

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

בן עשרים לרדוף

הוא היה אומר: בן חמש שנים למקרא, בן עשר שנים למשנה, בן שלוש עשרה למצות, בן חמש עשרה לגמרא, בן שמונה עשרה לחופה, בן עשרים לרדוף (פרק ה, משנה כב)

בנוגע לכריאת האדם - שנברא כדי להשלים את הכוונה דעשיית דירה לו ית' בתחוננים, עלידי זה ש"ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" - איתא במדרש ש"אדם וחווה כבני עשרים שנה נבראו". וכיוון שכן הוא הסדר מצד הבריאה, ש"עולם על מליאתו נברא", ורק לאחר חטא עץ־הדעת, שהעולם אינו כתיקונו, יש גם הקדמת השנים עד שנעשים "כבני עשרים שנה", הרי מובן, שגם עתה, הנה עיקר ותכלית העבודה היא כשנעשים בני עשרים שנה, שאז נתמלא כוחו של האדם. ובלשון המשנה - "בן עשרים לרדוף".

אף שהפירוש הפשוט ד"לרדוף" הוא "אחר מזונותיו, לאחר שלמד מקרא משנה וגמרא ונשא אשה והוליד בנים, צריך הוא לחזור ולבקש אחר מזונות", וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד־תורה, ש"בימיהם שהיו לומדים עם הנערים מבן עשר שנים ואילך חמש שנים משנה וחמש שנים תלמוד", עד גיל עשרים שנה, כי, "גם אחר הנישואין (ש"תחילת זמנה הוא מבן שמונה עשרה", "בן שמונה עשרה לחופה") יוכל ללמוד ב' או ג' שנים (ב' שנים - שנת הי"ט ושנת הכ', או ג' שנים - להדעה ש"בן שמונה עשרה לחופה" היינו בתחילת שנת י"ח) בלי טרדה גדולה כליכך בטרם יוליד בנים הרבה" -

הרי כיוון שפרנסה גשמית תלויה בפרנסה רוחנית, כמו שכתוב "אם בחוקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'", היינו, שברכת ה' בעניינים הגשמיים היא בתנאי קיום התורה ומצות - מובן, שביחד עם הרדיפה אחר מזונות גשמיים צריכים גם לרדוף אחר מזונות רוחניים.

ויש להוסיף בזה, שלאחרי הסדר ד"בן חמש שנים למקרא, בן עשר שנים למשנה כו' בן חמש עשרה לגמרא" (עד גיל עשרים), שעיקר ההתעסקות היא בלימוד התורה - אזי מתחיל סדר העבודה ד"בן עשרים לרדוף" בנוגע לעניין המעשה (קיום המצוות, כולל בירור עניני העולם), שהרי "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", וכמודגש גם בנוגע למצוות הקהל: "תקרא את התורה גו' הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' למען ישמעו ולמען ילמדו גו' ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת גו' ליראה את ה' אלקיכם וגו'".

ומזה מובן בנוגע לתלמידי הישיבות (שרבים מהם נוכחים עתה כאן) שהם בסביבות גיל עשרים שנה - עיקר זמן העבודה - שאצלם צריך להיות העניין ד"לרדוף" ("יאגן זיך") בנוגע ללימוד התורה (שהרי כל זמן שנמצאים בין כתלי הישיבה אין להם דאגות הפרנסה כלל), לשגשג ("שטייגן") בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז.

(תורת מנחם התוועדויות' תשי"ג חלק א' (ז) עמ' 29-30 - בלתי מווגה)

פרשת ראה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא,כו)

"ראה" - רומז לבחינת ראייה באלוקות. "אנכי" - הכוח והעזר לעבודה זו בא ממהותו ועצמותו יתברך, "אנכי מי שאנכי". "נותן" - עזר זה ניתן בעין יפה, כמאמר (ראה בבא-בבא נג) "כל הנותן בעין יפה נותן". "לפניכם" - הסיוע נקלט בפנימיות. "היום" - העזר מוגש בכל יום ויום מחדש. "ברכה וקללה" - הסיוע עוזר הן לקיום מצוות עשה והן לשמירת מצוות לא תעשה.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 696)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא,כו)

אמר משה נביא: חמון דאנא מסדר קדמיכון יומא דין ברכתא וחילופא (תרגום ירושלמי)

ה"משה" שבכל דור נותן לנו לפעמים דבר שנראה בבחינת "קללה", כלומר, מילוי הוראותיו מביא למצב קשה. אך עלינו לדעת שלאמיתו של דבר אין כאן קללה אלא ברכה, שכן על-ידי הייסורים האלה נפטרים מייסורים קשים יותר וכיוצא בזה.

(שיחת ש"פ ראה תש"י. תורת מנחם כרך א, עמ' 184)

וקללה (יא,כו)

ולוטין (תרגום אונקלוס)

וחילופא (תרגום ירושלמי)

המטרה של ייסורי הגלות ("קללה") היא לזכך את ישראל ולהכינם לגאולה, ככתוב (עקב ח) "ה' אלוקיך מייסרך". ה' אלוקיך מביאך אל ארץ טובה". והנה תרגום אונקלוס נקרא "תרגום בבלי" (תוספות מנחות מד, א ד"ה כל), ובהעלם והסתר של בבל אין הכוונה הפנימית של ייסורי הגלות מורגשת וניכרת; לכן מתרגם "קללה" כפשוטו - "לוטין" (קללה בלשון ארמי). ואילו תרגום ירושלמי הוא תרגום ארץ-ישראל, שבה אלוקות בגלוי וניתן להרגיש את הטוב הפנימי שבייסורי הגלות; לכן תרגם "וחילופא", שכן גם הקללה ברכה היא, אלא שאופן המשכת הברכה מתחלף ומשתנה.

(לקוטי שיחות כרך יט, עמ' 133)

בכל אות נפשך תאכל בשר (יב,כ)

אבל במדבר נאסר להם בשר חולין (רש"י)

כשהיו ישראל במדבר, מנותקים מהעולם, לא אכלו "בשר חולין", היינו שלא עסקו בכירור ובהעלאת ענייני החולין של העולם. ואילו משנכנסו לארץ החלו לעסוק בעבודת הבריורים, ואז הותר להם "בשר חולין". זהו שנאמר בתחילת פסוקנו "כי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך": עם הכניסה לארץ ניתנה לישראל

הרחבה רוחנית, היינו כוחות מיוחדים, שיאפשרו להם לברר גם את החולין ואת החומריות. ואף בעבודת האדם כן: כשהאדם קם בבוקר הוא עדיין ב"מדבר", ואסור לו לאכול, שכן אין בכוחו להעלות את המאכל לקדושה; ורק לאחר התפילה, שהיא בבחינת "ארץ-ישראל", ביכולתו להעלות ולברר גם "בשר חולין".

(לקוטי שיחות ד עמ' 1109)

רק חזק לבלתי אכול הדם (יב,כג)

שהיו שטופים בדם... דברי רבי יהודה. רבי שמעון בן עזאי אומר, לא בא הכתוב אלא להזהירך. להתחזק במצוות (רש"י).

רבי יהודה, מלשון הודאה וביטול, מדבר על דרגה נמוכה בעבודה - האדם הוא בעל מידות בהמיות ועליו לבררן ולשנותן. שכן המשמעות הפנימית של אכילת דם היא התעבות המידות, שהרי הדם הוא הנפש, ואכילת דם מחברת את נפש האדם עם נפש הבהמה. לעומת זה, עבודתו של בן עזאי היתה מתוך "רצוא" ותשוקה להתעלות, כאומרו "נפשי חשקה בתורה" (יבמות סג), והוא מפרש את הכתוב על-פי אופן עבודתו: על האדם להתחזק ולהתעלות ולהאיר את נפשו על-ידי קיום המצוות (להזהירך מלשון זוהר).

(לקוטי שיחות כרך יד, עמ' 51)

כי מנסה ה' אלוקיכם אתכם לדעת (יג,ד)

השאלה מפורסמת: אטו לניסיון הוא צריך כדי לדעת? והלא הכול גלוי וידוע לפניו. אלא מטרת הניסיון היא "לדעת", להעלות את האדם לדרגת דעת והרגשה באלוקות. שכן הניסיון מנגד וסותר לעבודת ה', ומזה מובן שיש בו ניצוץ אלוקי נעלה ביותר (על-פי הכלל שכל הגבוה ביותר יורד למטה יותר); וכאשר אדם עומד בניסיון ומגלה ניצוץ זה, מאיר גילוי אור שנשמתו והוא זוכה לבחינת דעת.

(לקוטי תורה דברים עמ' יט)

מוסיף כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק':

עניין זה נזכר דווקא כאן, ולא בניסיונות אחרים בתורה (כגון ניסיון העקידה או הניסיון במרה), שכן הניסיון הוא בתחום האמונה והדעת: הקב"ה מאפשר לנביא השקר להראות אות ומופת כדי לבחון את מידת אמונתו של האדם. מובן אפוא שהעמידה בניסיון כזה מביאה לבחינת דעת ביתר שאת ויתר עז.

(דרך מצוותיך עמ' 372)

וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה (טו,יח)

יכול אפילו יהא יושב ובטל, תלמוד לומר בכל אשר תעשה (ספרי)

אמנם הפרנסה באה מברכת ה', אבל בכל-זאת עלינו לעשות כלי בדרך הטבע לברכה זו. שכן הברכה באה משם הוי', מקור כל הברכות, והיא חייבת לעבור דרך שם אלוקים, בגימטרייה 'הטבע'. ומכיוון שהעיקר הוא ברכת ה', כמובן, לא הכלי, יש להיזהר שעסק הפרנסה לא יהיה על חשבון תפילה בציבור וקביעת עיתים לתורה; לא ייתכן לייחס יותר חשיבות לכלי מאשר לברכה.

(קונטרס ומועין עמ' 126)

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שישי

כ"ח במנחם-אב

מברכים ראש-חודש אלול: ביום הראשון וביום השני.
אין אומרים 'אב הרחמים'.
אחר התפילה - התועדות בבית-הכנסת.
מנחה: אין אומרים 'צדקתך'. פרקי-אבות - פרק חמישי.

מוצאי שבת-קודש: בתפילת שמונה-עשרה אומרים: 'עלה ויבוא' (מזכירים זאת בטפיחה על הבימה קודם תפילת שמונה-עשרה. בקייטנות וכדומה שמכריזים, באופן המותר⁵, את סדרי התפילה - יש להכריז גם את אמירת 'עלה ויבוא').

יום ראשון

ל' במנחם-אב - א' דראש-חודש אלול

הרכי הורה להתחיל באיחולי 'כתיבה וחתימה

4 יש לפרסם בכל מקום (כולל ההולכים לדבר בבתי-כ"ט) על דבר ההשתדלות בנתינת צורכי החג לר"ה, כלשון הכתוב "איכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו" (סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 808).

5 במקום שצריך להדריך את המתפללים בכל קטע, ואין מי שיוכל לעשות זאת מבלי להתפלל עמהם, וגם לא ניתן לעשות זאת ע"י הנפת שלטים עם מספרי העמודים בזמנים המתאימים, בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' כב) מתיר זאת רק בין המזמורים דפסקי דזמרה, וכמוכן בין ישתבח ליוצר, אך לא בק"ש וברכותיה אפילו בין הפרקים. וראה מש"כ בזה בקובץ 'הערות וביאורים', גיליונות: תת"כ עמ' 95 ותתמ"ו עמ' 40. בעיקר דנו מצד צורך התפילה, ובפרט ע"פ הד"מ סי' קיא ס"ק ב, עיי"ש. ולכאורה יש לדון במצב כזה דהוי כמו אפרושי מאיסורא כשאי-אפשר בעניין אחר (דשרי כמ"ש בכף החיים סי' סו ס"ק ז. וראה אישי-ישראל פי"ט הע' א).

ביום שישי יתנו 'משנה', סכום כפול לצדקה, גם בעד יום השבת¹.
בקריאת שמו"ת אומרים הן את הפטרת הסדרה ('ענייה סוערה') הן את הפטרת 'מחר חודש'. הקוראים שמו"ת על-פי מנהג רבותינו נשיאינו, יאמרו ביום שישי את הפטרת הסדרה, ובשבת-קודש בבוקר לפני התפילה את הפטרת 'מחר חודש'.

שבת-קודש פרשת ראה

כ"ט במנחם-אב - מברכים החודש וערב-ראש-חודש אלול

היום, ערב ראש-חודש, יש להוסיף בתורה, תפילה וצדקה² (כולל גם צדקה בשבת - על-ידי הכנסת-אורחים בסבר פנים יפות, וכיו"ב)³.
אמירת כל התהילים בהשכמה בציבור. אחר-כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות המובן לכולם, ואחר-כך התפילה.

הפטרה: 'ענייה סוערה', ומוסיפים פסוק ראשון ואחרון מהפטרת 'מחר חודש'.
המולד: יום ראשון, שעה 13:14 ו-12 חלקים.

1 כיוון שנוהגים לתת צדקה בכל יום - כן הוא בכל עש"ק ויו"ט, ובפרט בימים שיש בהם עניין מיוחד להתחזק בצדקה - ע"פ 'שערי צדקה' סו"ס סא, עיי"ש.
2 שיחות-קודש ה'תשל"ו עמ' 663, עמ' 667 ובכ"מ. וראה גם לקוטי-שיחות כרך טו עמ' 549.
3 'התועדות' תנש"א ח"א עמ' 25 הע' 17. וראה פרטים נוספים בעניין זה ב'התועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376 ובסה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 222.

זמן לשני העניינים). יש לפנות לשם כך להנהלות הישיבות [מכל החוגים] ולשכנע אותן שידאגו לכך, ואף לפנות לתלמידים - אם ההנהלה לא תצווה על כך, שהם, בקבלת-עול עצמית שלהם, ירצו וידרשו להישאר אז בישיבה¹¹.

יום שני

א' באלול - ב' דראש-חודש

חודש אלול¹²

מנהג ישראל להוסיף בחודש אלול ביתר שאת וביתר עוז בתפילות ובתחנונים (ובפרט באמירת תהילים¹³) ובעבודת התפילה, בלימוד התורה (ובפרט - פנימיות התורה)¹⁴, וכן בגמילות-חסדים ובצדקה¹⁵, ובאהבת-ישראל בכלל¹⁶, והתעסקות מיוחדת ב'מבצעים'¹⁶.

גם לנשים, יש להקפיד שלא יעבור עליהן יום ללא הלכות הצריכות וענייני מוסר וחסידות הקשורים לחודשי אלול ותשרי¹⁷.

כיוון שבמדינות אלה שנת הלימודים מתחילה בחודש אלול, יש להגביר בחודש זה את הפעילות בענייני חינוך¹⁸.

טובה מהיום⁶. ופעמים רבות שהיה מקדים יותר⁷. בשחרית, אחרי חזרת הש"ץ: הלל, ואברהם זקן, קדיש תתקבל. שיר-שלי-יום, ברכי נפשי, לדוד ה' אורי, קדיש-יתום.

מהיום עד הושענא-רכה ועד בכלל אומרים 'לדוד ה' אורי' בשחרית אחר שיר של יום, ובמנחה קודם עלינו. אומרים קדיש-יתום רק פעם אחת אחרי כל המזמורים (שיר-שלי-יום, ברכי נפשי, לדוד ה' אורי); וכן במנחה אומרים קדיש-יתום רק אחרי עלינו⁸.

במשך יום זה תוקעים להתלמד⁹.

מנחה:

לפני 'עלינו' אומרים 'לדוד ה' אורי' (ראה לעיל בשחרית). המתפלל במניין שבו אומרים 'עלינו' תחילה, יאמר עלינו עם הציבור, ו'לדוד ה' אורי' לאחר זה¹⁰.

בחודשי אלול ותשרי, חייבים תלמידי כל הישיבות [לא רק של אנ"ש] לשהות וללמוד ולהתפלל בהשגחה מלאה בין כותלי הישיבה (ואין בזה כל סתירה לדרישה לצאת לעורר יהודים וכו'), כי יש די

6) 'התועדות' תשמ"ו ח"ד עמ' 339 (מבואר שם שהעיקר הוא הברכה פא"פ, אם כי מדובר גם על כתיבה כשחל בחול, כמנהג המובא להלן ע"י ציון 28).

7) 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול, עמ' יג.

8) ספר-המנהגים עמ' 17. כיוון שהטעם הוא כדי למעט באמירת קדישים כשאנו מוכרח, מסתבר שגם 'חיוב' מאנ"ש המתפלל במניין שאומרים עוד קדישים, לא יאמרם.

9) המג"א (תקפא ס"ק א) הביא שתי שיטות בזמן התחלת מנהג התקיעות, אם ביום א' דר"ח או ביום השני, והכריע שאין לזוז מהמנהג להתחיל ביום השני (אבל במקום שאין מנהג הכריע בהוספתו לשו"ע רבנו לבעל 'דברי נחמיה' שם סו"ס א, להתחיל ביום הראשון). ומנהגו הוא כעין פשרה בין השיטות. ובלקוטי-שיחות, כרך לד, עמ' 95 נתבאר, שתקיעה זו היא 'קול אחד', מעין 'תקיעה אחת' דיום-הכיפורים. מסתבר שכדי להתלמד צריך לתקוע תקיעה, שברים ותרועה, אך מסתמא אין קפידא במספרם.

10) אג"ק כרך יט עמ' תל. אלא שעליו לזכור, לומר את פסוקי 'אל תירא' ו'אך צדיקים' ששייכים לסיום התפילה - רק אחרי 'לדוד אורי'. המקור לאמירת עלינו עם הציבור - במקום שמותר להפסיק - הוא בא"ר סי' קלב ובמחצית-השקל סי' סה (בק"ו מאמירת תהילה לדוד עם הציבור שנו' שם במ"א ס"ק ג ובשו"ע אדה"ז ס"ב. ואדרבה, בערוך-השלחן שם ס"ו כתב ש"אנו אין נוהגין כן" בתהילה לדוד, רק באמירת 'שמע', וכורעים בעלינו, ויש שגם אומרים עלינו, הובא בקצות-השלחן סי' יג ס"ו.

11) לקוטי-שיחות, כרך ב, עמ' 641. ואף בשנים אלו, שרבים מהתמימים נוסעים לבית חיינו או לשליחות, נמשכים סדרי הישיבות עם כל הנשאים עד אחרי היום הקדוש.

12) בכמה פרטים במנהגי חודש אלול נעורתי ברשימתו של הרה"ח רמ"א שי' זליגואן ב'כפר חב"ד', גיליון 918 עמ' 72.

13) לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 383 וח"ד עמ' 1345. ולהעיר, שע"פ המסופר בלקוטי-דיבורים (ח"א דף קטז,א) שהיו אומרים או לומדים בחודש אלול בליובאוויטש 'תיקוני זוהר', הסיק הרבי שאכן היה מנהג כזה (המוזכר בהקדמה הא' של ס' כסא מלך על תיקוני זוהר) בין חסידי חב"ד, אע"פ שאין הכוונה שחייבים לנהוג בזה (משיחת ש"פ נצו"י תשכ"ב).

14) צ"ל באופן ד'מתנות (לאבינונים) הן בכמות והן באיכות, שתהיה דבר חשוב הן מצד הנותן והן מצד המקבל - 'התועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 209.

15) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 700, תש"נ ח"ב עמ' 638, 643 וש"נ.

16) שיחת ש"פ ראה תשל"ד ס"ג. ש"פ ראה תשל"ז ס"ב.

17) משיחת ח"י אלול תשל"ז, הנחת הת' בלתי מוגה סל"ב, עיי"ש.

18) לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 261, וראה שם עמ' 251. שיחת ח"י אלול תשל"ח ס"י"ט.

נהג לאחל זאת בסיום מכתביו²⁸. כן הורה להשתדל לכרך (ולהתברך) איש את רעהו ואשה את רעותה, וכן הטף, ילד לחברו וילדה לחברתה, גם בעל-פה פנים-אל-פנים²⁹.

שחרית: מהיום אחר תפילת שחרית תוקעין בשופר: תשר"ת, תש"ת, תר"ת³⁰.

ממשיכים בתקיעות בכל החודש, חוץ משבת-קודש וערב ראש-השנה (תוקעים בכל כינוס וכו'), ובפרט לחיילי צה"ל, וליהודים אנשי צבא ומשטרה בכל מקום שהם³¹, וכן לילדים³². אם לא תקעו בשופר בסיום תפילת שחרית, מנהג נכון שיתקעו בשופר לאחר תפילת מנחה³³.

מהיום עד ערב יום-הכיפורים ועד בכלל, אומרים בכל יום - במשך היום - שלושה פרקי תהילים לפי הסדר. מי שהחסיר - יתחיל מהיום שהוא עומד בו, ואת אשר החסיר - ישלים (אי-אפשר לומר 'מראש' את הפרקים של הימים הבאים)³⁴. נהוג לאומרים בציבור אחרי אמירת שיעור התהילים היומי, קודם קדיש יתום⁷.

חודש אלול הוא אחד הזמנים המתאימים שבהם נהגו לנגן את ניגון 'ארבע הכבות' של רבנו הזקן³⁵.

בישיבות תומכיתמימים מוסיפים בחודש זה (התלמידים, והראשיישיבה וההנהלה לא-כל-שכן) זמן ללימוד חסידות, ובפרט מאמרי 'עבודה', ומאמרים השייכים לאלול, כגון: איגרת-התשובה בתניא, דרך-החיים, שער-התשובה ושער-התפילה, ליקוטי-תורה (שכבר מפרשת דברים ואילך מדובר שם אודות התשובה), עטרת-ראש, וכן עוסקים בתפילה במתינות ובחשבון-נפש¹⁹.

מעבורת חודש זה: עריכת חשבון-צדק על השנה שעברה וקבלה טובה על השנה הבאה²⁰, והגברת הזהירות והפעילות בסור-מרע ועשה-טוב²¹.

נוהגים לבדוק בחודש זה תפילין ומזוזות (אם כבר עברו שנים-עשר חודש מבדיקתן האחרונה), וכל אשר ימצאו בדק בשאר מצוות - יתקנו. וכדאי ונכון ביותר, שכל אחד ואחד ישתדל לפרסם זה - נוסף על הקיום בעצמו - בכל מקום שידו מגעת, בכל מקום ומקום, לכל אחינו בני-ישראל שליט"א²².

העבודה דחודש אלול (כולל התשובה שבז²³) היא בשמחה רבה, שלא יכולה להיות שמחה גדולה ממנה, שהרי "המלך בשדה... ומראה פנים שוחקות לכולם"²⁴.

יש לעורר את העם בדרכי נועם ומתוך ענווה, וחלילה לומר (בכל השנה, ובמיוחד בחודש אלול, חודש הרחמים והסליחות) דברים קשים על ישראל - בנו יחידו של הקב"ה²⁵.

יש להרבות בברכות בחודש זה, ולשלול ענייני היפך הברכה ח"ו²⁶.

כשכותבים מכתב בחודש אלול, נהגו לאחל 'כתיבה וחתימה טובה'²⁷. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

(19) 'אוצר מנהגי חב"ד' אות ג, וש"נ.

(20) שיחת ש"פ ראה תש"ל ס"ב.

(21) שיחת אדר"ח אלול תשל"ה ס"ב.

(22) ספר-השיחות תשמ"ח שם, ממטה-אפרים סי' תקפ"א ס"י. לוח כולל-חב"ד. וראה שיחות-קודש תשל"ד ח"ב עמ' 377, שכאשר זקוקים לברכה מיוחדת, עדיף לבדוק מידי י"ב חודש (כהידור קבוע - ואפילו שלא בחודש אלול).

(23) ראה שיחת ח"י אלול תשל"ז סל"ד.

(24) ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 618.

(25) לקוטי-שיחות כרך כד עמ' 308, 'התוועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 1929 ועוד.

(26) שיחת כ' מנ"א תשמ"ו סי"ט-כ.

(27) 'ספר מהרי"ל - מנהגים' (הוצאת מכון-ירושלים עמ' רנט),

הובא בא"ר סי' תקפ"א ס"ק א ובבאר-היטב שם ס"ק י. (28) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' יב. לעיל שם נקבצו גם מנהגי רבותינו ונשיאינו שלפנינו בנדון.

(29) ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 610.

מנהג ישראל שגם ילדים שקודם בר (או בת) מצוה יברכו [גם את הגדולים], אף שאין זה דרך-ארץ... ('התוועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 339, עיי"ש).

(30) ספר-המנהגים - מנהגי חודש אלול (עמ' 53 ואילך). הטעם - כנגד עשר כוחות הנפש (לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 446) וראה גם בס' המאמרים מלוקט ח"ג עמ' רסט (בהוצאה החדשה: ח"ד עמ' רכט).

(31) שיחות-קודש תשל"ו ח"ב עמ' 691 וס"ע 693, עיי"ש.

(32) 'התוועדות' תשמ"ג ח"ד עמ' 1956, ועוד.

(33) "וכמדובר כמה פעמים, ויש רמז לזה בכמה מקומות" - ר"ד משיחת יום ג' דסליחות, כ"ד אלול תנש"א, לנשי ובנות חב"ד.

(34) ספר-המנהגים שם.

(35) ספר-השיחות תרפ"ח עמ' 12. בלקוטי-דיבורים עמ' 204 "ראש-חודש אלול", ובלקוטי רשימות שבראש ספר-הניגונים עמ' כד, מובא מאותו מקור "בשעת התפילה (כשמתפללים ביחידות באריכות)". ספר-השיחות תש"א עמ' 86-85 - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' יד-טו.

קופות צדקה / הבטה בידיים ב'מאורי האש'

קופות צדקה לא יעד מוגדר

בקשר לקופות הצדקה, המופצות בתור "מבצע צדקה" נטו, ללא כיתוב למי מיועד הכסף, ידוע שהיו הוראות מהרבי על פרטיהן, ולעת-עתה ראיתי ביומן בית חיינו בקיץ תשל"ד¹ כדלהלן:
בש"פ קורח² - בקשר לקופות צדקה שמחלקים אמר, שכדאי שלא יכתבו שם בשביל מי הצדקה, כדי שאנשים לא יחשבו שמחלקים את זה כי ליובאוויטש רוצה לאסוף כסף, כי צריך לקיים "והייתם נקיים מה' ומישראל", ולכן לא יכתבו עליהן את שמו של מוסד כלשהו, אפילו לא של המוסד שדואג לעניינים אלו עצמם (=קופות צדקה), או שנתן את הקופה, וגם לא את הנושא שרוצים שיתנו צדקה בשבילו; וכן כדאי שעל הקופות יהיו ציורים של שאר המבצעים³, תפילין ומזוזה וספרים, כדי שעל-ידי שיראו את קופת הצדקה, זה יזכיר גם בנוגע לתפילין, מזוזה ותורה.

וביום שני, י"א בתמוז⁴: "כשנכנס [הרבין], מסר [הרה"ח] ר' לייבל ביסטריצקי קופת צדקה עם ציור של כל המבצעים. והרבי התחיל לומר משהו על זה, אלא שאז הבחין בסידור על הרצפה. הרבי התכופף, הרים את הסידור, מסרו [הרה"ח] ר' לייבל [גרונר] ונכנס מיד לחדרו (שמעתי שהרבי הגיה את סדר התמונות על הקופה)". מאחרים שמעתי, שגם הפתגם המופיע על המכסה, ואף ציון המקור שם, ניתנו על-ידי הרבי.
לכאורה זה עניין כללי השייך לכל העוסקים במבצעי-המצוות, ולכל לראש - לצעירי-אגודת-חב"ד ולבתי-חב"ד בארץ ובעולם.
אם ידועות למישהו הוראות נוספות או מפורטות יותר בנדון - כדאי לפרסמן, ושאכן כולם ידעו כיצד לקיים זאת כרצון הרבי.

הבטה בידיים בברכת 'מאורי האש'

שאלה: האם בברכת 'בורא מאורי האש' צריך להביט ביד אחת או בשתי הידיים?

תשובה: בשולחן ערוך הבית-יוסף⁵ נאמר: "נוהגים להסתכל בכפות הידיים ובציפורניים", והוסיף הרמ"א:

(1) של הרה"ח ר' י"מ הכהן שי' סוסובר, מזכרת מנישואי פלדמן-סוסובר, י"ד מנ"א תשס"ו.
(2) קטע זה נזכר שם בעמ' 40. כאן נעתק ע"פ הנחה פרטית של השיחה, שיחות קודש תשל"ד ח"ב עמ' 237 סעיף ח.
(3) שאר המבצעים שישד הרבי אחר-כך: נש"ק, כשרות, טהרת המשפחה, אהבת-ישראל, אות בספר-תורה - נוספו גם הם מאוחר יותר על-גבי הקופות (וכן מופיעים שם 'תורה' ו'ספרי-קודש' כל אחד בפני עצמו).
(4) עמ' 42.
(5) סי' רחצ ס"ג.

"ויש לראות בציפורני יד ימין" ולאחוז הכוס ביד שמאל. ויש לכפוף האצבעות לתוך היד, שאז רואה בציפורניים עם הכפות' בכת אחת, ולא יראה פני האצבעות שבפנים" עכ"ל. והוסיפו האחרונים⁸: "ויש נוהגין לפשוט אחר-כך הד' אצבעות ולראות מאחריהם על הציפורניים", וזה בהתאם למנהג האריז"ל בשער הכוונות. אמנם ב'סדר הברלה' שבסידור אדמו"ר הזקן לא הזכיר שמביטים רק ביד ימין: "...ובשעת ברכת בורא מאורי האש צריך לאחוז הכוס בימינו, ואחר-כך יביט בציפורניים [=ייתכן גם - של שתי הידיים], ויחזור ויאחוז הכוס בימינו בברכת הברלה". אבל בקצות השלחן⁹ העתיק דברי הסידור, וכתב "יביט בד' ציפורניו [של ימין]". ולכאורה, זו היא ההוראה לרבים הלכה למעשה.

כשהרבי הבריל ברבים: בשנים הראשונות נהג, שלאחר ברכת מאורי האש אחז את הכוס ביד שמאלו (את שפת הכוס אחז בראשי אצבעותיו), והביט באצבעות יד ימינו הק' לאור הנר. מתקופת תשכ"ז החל לנהוג, שלאחרי ברכת הגפן היה מניח את הכוס¹⁰, ומגביה בשתי ידיו את קופסת הבשמים, ומברך עליהם ומריחם ומניחם, וכשבירך 'מאורי האש' לא אחז מאומה¹¹. ואז היה מביט לאור הנר בשתי ידיו¹².

6) וציין (בדרכי משה על הטור) מקורו מהזהר פ' ויקהל דף רח ע"א.

7) לכאורה אינו מתאים עם הנ"ל שרואים רק בכף ימין. ובשמירת שבת כהלכתה (פרק טא סעיף לה) כתב במקום "הכפות" - "כף היד". ואכן בשער הכוונות (נעתק ב'אבן שהם' סי' זה) כתב שהאריז"ל הביט רק ביד ימין, וגם שלא הביט באחורי האצבעות. וכן כתב המגן אברהם בסוף דבריו "לתוך היד", וכן משמע מלשון אדמו"ר הזקן בשו"ע.

8) מגן אברהם ס"ק ה, שו"ע אדמו"ר הזקן ס"ו ומשנה ברורה ס"ק יא.

9) סי' צו ס"ב.

10) אולי פשוט מסיבה טכנית, שהיה קשה לו לאחוז את הכוס כך (ונפקא מינה לאחרים, שיש לנהוג בזה ככתוב בסידור) - הרב יוסף יצחק שי' אופן. ועכ"פ כיוון שבפרטים אלה לא הוציא את הרבים ידי חובתם, אין הכרח שהעניין דשינויים אלו שייך לרבים.

11) הרב מ.א. שי' זליגסון, 'התקשרות' גיליון תט עמ' 17.

12) מנהגי מלך עמ' 45, וכן ראה הרב אופן.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש